

ASK 2

Sagnlandets Venner i Lejre - 2012

Der er brug for mange Venners hjælp i sommer

Formanden og Direktøren opfordrer

Kom og vær med til at rekonstruere skibssætningen fra Vikingetiden

Venneforeningens formand Tove Binzer og Sagnlandets direktør Lars Holten opfordrer os til at hjælpe med at rejse sten til Skjoldungernes Skibssætning ude på Sagnlandets højeste punkt. - Vi håber, at rigtig mange Venner er med allerede den første dag den 5. juli. Men vigtigst – kom og hjælp når I kan en eller flere frivillige arbejdsdage.

Lars Holten skriver meget mere om projektet inde i ASK og på Sagnlandets hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/> .

Har I set den originale skibssætning i Gammel Lejre nede bag museet?

Lars Holten

INDHOLD

Stenslæbning - Indskriv dig i historien – rejs en skibssætning	3
Formanden Tove Binzer har ordet.....	4
Nyt fra Laugene – stort og småt	5
Stenalderlauget på bopladsen Athra	5
Jernalderlauget i landsbyen Lethra	6
Vikingelaugget på Ravnebjerg	7
Landbolauget i 1860-tals miljøet Krikkebjerghusene.....	8
Smedelaugget ved de historiske værksteder.....	9
Havelauget i Harpestrangs Have.....	10
Nyt fra Sagnlandets forskellige områder.....	10
Potteriet.....	11
Båldalen.....	12
De frivillige i Sagnlandet – nogle tanker og oplevelser.....	12
Frivillighedskonference i april 2012 – formanden var med	12
Frivillighedsakademiets håndværkerseminar på Hjerl Hede – tre fra Sagn-landet var med.....	13
Fra Vennernes Ture.....	15
Bag kulisserne på Nationalmuseet	15
Stormænd og tro omkring Tissø.....	15
Skåneturen	16
Historier og andet fra Sagnlandet og deromkring.....	17
Et par små sjove oplevelser fra Harpestrangs Have.....	17
Arrangementer og nyheder fra Sagnlandet og Venneforeningen	17
Stenslæbning – indskriv dig i historien – rejs en skibssætning	18
Havevandring i Sagnlandet lørdag den 21. juli	18
Venneforeningens årsfest lørdag den 11. august	18
Tur til Åmosen søndag den 30. september	18
Indsatsdagen er i år lørdag den 27. oktober	18
Andre aktiviteter under overvejelse	18
Medlemskab, bidrag mm, tilmeldinger.....	19
ASK og Flyve ASK pr e-mail.....	19
Medlemskab af Venneforeningen i 2012.....	19
Støt Sagnlandet med et frivilligt bidrag – mange bidrag giver stor moms-kompensation	19
Tilmeldingsblanket til årsfesten	20

Bestyrelsen

Sagnlandets Venner i Lejre - Bestyrelsen efter årsmødet 2012

- Formand: Tove Binzer
- Øvrige bestyrelsesmedlemmer: Lilith Andersen, Jan Holm, Helle Vibeke Lauridsen, Anne Elisabeth Rasmussen
- Lars Holten (repræsentant for Sagnlandet Lejre)
 - Suppleanter: Birgit Green, Anette Lydolph Larsen, Jo Kruse, Ulla Pinborg
 - Revisor: Steen Thyrring, revisorsuppleant: Charlotte Månsson

Stenslæbning - Indskriv dig i historien – rejs en skibssætning

En opfordring fra Sagnlandets direktør Lars Holten

Der tænkes, forhandles og mases

Kære Ven!

Går du med en viking i maven? Er du fascineret af vores forfædres imponerende evne til at rejse enorme stenmonumenter? Kan du lide at indgå i et uformelt og sjovt team-work?

Hvis ja, så er chancen her til at indfri dine forventninger og samtidig give Sagnlandet Lejre en uvurderlig håndsrækning.

Nu i sommer bygger vi vores kæmpestore skibssætning af tonstunge sten færdig. Vi går nemlig vores lokale vikinge-aner i Gl. Lejre i bedene og genskaber deres – og Danmarks næststørste – skibssætning på Sagnlandets højeste punkt 69 m.o.h.

Det eneste vi beder dig om er, at du donerer os mindst én frivillig arbejdsdag fra kl. 10-17 (men da gerne flere ☺) og hjælper til ved tovværk, træslæder og løftestænger, når vi sammen flytter og rejser store sten på mellem 0,5-3,5 ton med håndkraft. Og resultatet af din indsats? Den vil tale for sig selv! Et fantastisk smukt monument, der de næste 1000 år vil kalde på respekt og forundring om hvad fælles indsats og samarbejde kan præstere. Og så har vi det filmed både sjovt og hyggeligt, når vi arbejder sammen unge som ældre, mænd som kvinder fra hele landet og med alskens baggrunde. TVLorry bragte et interview om stenslæbningen den 12 juni.

Vi bygger i følgende perioder: Torsdag 5. juli til og med torsdag 12. juli 2012. Søndag 5. august til og med torsdag 9. august 2012. Søndag 12. august til og med torsdag 16. august 2012. Mødested og introduktion: ved hovedbygningen. Husk rigeligt med mad og drikke.

Som tak for din frivillige indsats modtager du et gratis sæsonpas som du kan glæde en ven eller familiemedlem med. Og endnu vigtigere. Du bliver indskrevet i Sagnlandets historie, idet alle frivillige monumentbyggere får deres navn nævnt på de store infotavler, der opsættes ved Skjoldungernes Skibssætning, når den bliver færdig i 2012.

Interesseret? Så send en mail til Lars Holten på lah@sagnlandet.dk med cc til formanden Tove Binzer tove.binzer@gmail.com. Du bedes angive præcis hvilke dage du kan deltage og gerne give en kort beskrivelse af hvem du/l er og hvorfor du tænder på opgaven.

Tilmeld dig og dine så hurtigt I kan. Det hjælper os i planlægningen. Spred også gerne denne invitation til din familie, venner, arbejdskolleger, sportsforening o.a. potentielle "vikinger/teamworkere/naturmennesker". De skal alle være velkomne i Sagnlandet til dette unikke projekt.

Jeg glæder mig til at høre fra dig

Lars Holten

Formanden Tove Binzer har ordet

Kære medlemmer af Sagnlandets Venner i Løjre

Vi er inde i sommersæsonen 2012 i Sagnlandet, og den ser spændende ud. Der er mange nye oplevelser derude – også for halvstore børn. Venneforeningen har også mange tilbud til medlemmerne. Der er ture, og der er opgaver i laugene, og der er årsfesten. Læs gerne mere i dette ASK under Arrangementer og nyheder.

Årsfesten er i år lørdag den 11. august 2012 kl. 17.30 – selve programmet er ikke fastlagt endnu, men reserver dagen OG meld dig og dit selskab/familie til festen. Blanket eller e-mail til tilmelding finder du bagest i ASK.

I må også gerne notere, at indsatsdagen i år bliver lørdag den 27. oktober. Tilmeldingsinfo kommer i løbet af sommeren i et Flyve ASK.

Bestyrelsen har nemlig besluttet, at kontakten mellem bestyrelse og medlemmerne fremover bliver ved to årlige større ASK som dette og ind imellem med hurtige korte Flyve ASK. Begge dele udsendes elektronisk (pr brev hvis det ønskes) og ligger i papirudgave i butikken. Får I ikke noget ASK eller Flyve ASK med e-mail, kan I sende en besked herom til teknik@sagnlandet.dk

Ellers foregår kontakterne gennem laugenes mails, via facebook eller andre kontakter. Venneforeningens findes på <http://www.sagnlandet.dk/Informationsmateriale.104.0.html>

Har I desuden tilmeldt Jer Sagnlandets Nyhedsbrev? Det kan gøres fra Sagnlandets hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/>.

De frivillige lægger tusindtals timer, godt humør, kræfter og viden i vores museer. Det er forskelligt hvordan det er organiseret, men der er ved at være fokus på denne indsats. Et vigtigt punkt er diskussionen om autenticiteten i det, der foregår og vises. Det kan man have mange meninger om, og der kan godt være praktiske problemer med at være fuldt autentisk. Det kræver viden og vilje. Læs mere inde i ASK i to indlæg om de frivillige.

Sabine Kargs foredrag ved årsmødet i marts om forhistoriens mad og Vennernes besøg hos Peter Steen Henriksen om fund af planterester i kar og maver gav deltagerne mere sådan ny viden og forståelse, som netop er vigtigt for de frivilliges fornøjelse og forståelse.

Fortsat god fornøjelse i sæson 2012.

Tove Binzer

Nyt fra Laugene – stort og småt

Laugene er der hvor Venneforeningens aktive arbejde for Sagnlandet organiseres og udføres. Laugene fordeler og udfører arbejdet i fællesskab. Hvad der skal gøres, bestemmes af Sagnlandets områdeledere som led i Sagnlandets arbejdsplan. På laugsdagene - anden lørdag i hver måned – formidles projektbeskrivelser og fordeles opgaver. Er du medlem af Venneforeningen, og har du lyst til at være aktiv, kan du møde op på laugsdagene.

Se mere på laugenes hjemmeside

<http://www.sagnlandet.dk/Laugene-i-Sagnlandets-Venner.101.0.html>

og på Sagnlandets hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/>

Stenalderlauget på bopladsen Athra

Her kommer poplen til den nye stammebåd

Stenalderlauget holder til i et af de mest naturskønne hjørner af Sagnlandet Lejre: Nemlig på stenalderbopladsen – kaldet Athra – langt ude i skoven.

Vi hjælper med alskens praktiske ting på bopladsen: Op- og nedpakning af bopladsen, renovering af hytter, reparation og tilvirkning af redskaber og tøj og andre nødvendige ting. Vi arrangerer også lejlighedsvis workshops, foredrag og udflugter for at opkvalificere vores medlemmers viden om jægerstenalder.

Vi mødes den anden lørdag i hver måned fra kl. 9.30 til 15-16. Det er dog fuldt legitimt at deltage i kortere tid, hvis det er hvad man har mulighed for. Dagene starter ved "Sorte Hus" (den sorte bygning overfor Multihuset), hvor vi klarer den livsnødvendige kaffebrygning og morgenbrødsspising. I vintersæsonen bliver vi som oftest dér og laver aktiviteter, men i sommersæsonen går vi ud på bopladsen.

Hele dette år har vi været, og vil være, i gang med to store opgaver: Den ene er en længe savnet og højst nødvendig "opgradering" af vores moderne faciliteter bag Athra. Så i år skulle det gerne blive muligt både at opbevare madvarer på passende hygiejnisk vis, at vaske op og varme vand og at opbevare tørt brænde på pladsen. Så man kan undgå nogle af de mange ture med tungt læssede vogne til og fra Athra (og der er 900 m fra Athra til Multihuset).

Desuden gik vi i foråret i gang med at hugge en ny stammebåd i en poppelstamme til supplerende af den ene sejlbare, der lige nu er i Athra. Den er nu grovtilhugget og ligger i stenalder søen for at undgå udtørring, men har stadig brug for en del timers finpudsning for at blive præsentabel. Den er bred i bunden og stabil.

Det er de to største opgaver som 2012 byder på, ind i mellem er der en masse mindre opgaver. Mange af Athras fremvisningsredskaber er efterhånden så gamle at de ikke kan mere og skal udskiftes: f.eks. fiskerusen, lystrene og nogle af årerne. Tøjet er også en evigt tilbagevendende arbejdsopgave – det bliver jo slidt.

Til sommer bliver der som altid den traditionsrige stenalderuge, med deltagelse af eksperter i stenalder fra nær og fjern. I år bliver det delt op i to uger af praktiske årsager. Så i uge 27 er det nordiske kolleger fra Danmark, Sverige, Norge, Finland og Grønland der besøger os, og i uge 30 er det kolleger fra Danmark, Tyskland og Holland, der vil være i Athra.

Lauget har en facebookgruppe, man kan blive medlem af, og der følge med i vores aktiviteter. Den hedder Sagnlandet Lejres Stenalderlaug. Kontaktperson til stenalderlauget er Lilith G. C. Andersen, tlf. 27 12 32 81 eller mail. lilith_gca@hotmail.com.

Vi er i øjeblikket ikke særligt mange aktive i stenalderlauget – og vi savner i allerhøjeste grad nogle flere hjælpende hænder – vi har nemlig masser af opgaver at sætte dem i gang med.

Lilith Andersen

Jernalderlauget i landsbyen Lethra

Vi arbejder med vedligeholdelse af 600-tals miljøet i landsbyen Lethra og offermosen, hegnsfletning, skosyning og meget andet.

Lige nu arbejder vi i Lethra hårdt på, at fortidsfamilierne kan få opbevaret deres madvarer køligt nede i jordkælderen. Taget er på plads, takket være en ihærdig indsats fra lauget og en god hjælp fra fortidsfamilierne.

Men der er stadig meget at gøre. Der skal graves "tagrender", bygges nye vægge, monteres en ny hængeskold og lægges hylder mv. Forhåbentlig er alt på plads inden sommerferien

Et andet stort projekt har været ovenbyggeriet. Jeg er i skrivende stund ikke klar over, om ovnen er helt færdig, eller om den lige mangler toppen. Sikker er det i hvert tilfælde, at fortidsfamilierne snart har noget at bage deres brød i. Men der er jo andre ovne, som også har brug for en ordentlig omgang, så det vil være et af fremtidens projekter.

Et andet større projekt er haverne. Her har vi rensset jorden for skvalderkål og diverse ukrudt og tilført muldjord og sand for at forbedre den meget hårde og lerede jord. Nu mangler der bare planterne. I farvehaven er det vores plan, at gæsterne skal kunne se, hvilke

farveplanter man brugte i jernalderen. Urtehaven vil blive en brugshave for fortidsfamilierne, så de til hver en tid kan hente friske urter.

Andre kommende opgaver vil være at sætte hegnstolper op og flette hegnet samt reparere på husene. Hvilke projekter året ellers bringer, er ikke fastlagt endnu. Men har nye eller gamle medlemmer af Venneforeningen fået lyst til at deltage, så kan I altid møde op ved "Sorte Hus" (den sorte bygning overfor Multihuset) den anden lørdag i hver måned kl. 10 (undtagen i juli måned) – og tag gerne hele familien med!

Vi mangler dog stadig:

- Grave en "tagrende" så regnevand ikke løber ind under tagskægget
- Bygge nye vægge langs hele bagkanten
- Nedrive og genopbygge den sydlige, forreste væg ved døren
- Montere døren i en ny hængselklods
- Evt. almindelig puslen inde i kælderens - rense for byggeaffald, lægge hylder plant osv.
- Desuden skal der evt. suppleres med jord og tørv, når nu barken har krummet sig ned om tagskægget.

Som laugsmedlem kan du få direkte mails fra lauget. Koordinator og kontaktperson er Helle Vibeke Lauridsen, tlf. 23119172 eller helle.vibeke@gmail.com

Helle Vibeke Lauridsen

Vikingelaugget på Ravnebjerg

Vi arbejder med tiden omkring 920. Laugets medlemmer fungerer som omrejsende håndværkere og daglejere.

På indsatsdagene er det store emne at bakke med de store vikingetelte.

Kontakt gerne Jutta Eberhards 4642 4950 og på je@skoletjenesten.dk, eller Trine Lindhardt Roux 4640 2906 og på lindhardttrou@yahoo.dk

Har I lagt mærke til den store gryde, som næsten altid står over bålet med suppe eller kød? Det er en Oseberggryde, smedet til Vikingerne af Smedelaugget.

FOKUS på vikinger

Vikinger er i disse år et samlende tema for en hel masse indsatser for oplevelser, læring og turisme på Sjælland. Det indgår i et projekt under Østdansk Turisme, der er en regional turismeudviklingsfond for hele region Sjælland. Projekterne støttes af VisitDenmark og mange andre. Sagnlandet er stærkt med i arbejdet. Der kan ses mere om *Da Danmark blev til* på <http://dadanmarkblevtil.dk/om-da-danmark-blev-til/>.

Landbolauget i 1860-tals miljøet Krikkebjerghusene

Lauget hjælper med at holde huse og haver, reparerer møbler og tøj mv. Se mere på hjemmesiden. Kontaktperson er Anna Kaarsberg-Puggaard, anna.puggaard@mail.dk
Nye venner som har lyst til at være med i Landbolaugets arbejde er meget velkomne. Lauget mødes den anden lørdag i måneden (hele året) kl. 10 i "Sorte Hus" (den sorte bygning overfor Multihuset).

Forår og efterår aftales en arbejdsplan for det kommende halve år sammen med områdelederen, Sørine. Hun sørger for, at de materialer og redskaber, vi skal bruge, er til stede. Så vi ved hvad vi skal lave, og hvad vi gerne vil nå. Det fungerer rigtig godt. Vi fordeler arbejdsopgaverne mellem os over en hyggelig kop kaffe, og der er altid en dejlig energisk stemning. Og så går vi ellers i gang. Vi arbejder så længe, som vi har lyst, og går måske en lille tur. (Bemærk lige, at det næsten altid er godt vejr, når vi er i Lejre.)

Noget om hvordan man fik vand i gamle dage

I sommerperioden hjælper vi med at holde haverne ved Krikkebjerg huse, vi hugger brænde eller kalker husene. Hvis der er andre opgaver, hjælper vi også med det – alt efter hvad vi hver især kan.

Om vinteren arbejder vi udendørs ved husene, hvis vejret tillader det.

I foråret blev køkkenhaven gennemgravet, bedene luget, og en stenkant genetableret.

Og det uendelige arbejde med at rense stenspikningen blev påbegyndt i god tid, så det skulle være lettere at holde.

Men ellers syr og reparerer vi tøj for Krikkebjerg huse. Der er et stort slid på tøjet, så der er nok at lave.

Det er rart at sidde i et dejlig varmt hus og arbejde. I vinter tog vi fat på at tilpasse en masse folkedragter, som Sagnlandet havde fået i gave, så de kunne bruges af skolebørn og sommerfamilier. Det er rigtig godt tøj, som vil kunne holde i mange år, så det er en fornøjelse at give sig i kast med., Der vil også være arbejde til den kommende vintersæson. Noget af det gamle tøj manglede knapper eller skulle lappes. Der kan være op til 22 knapper i et par bukser, og det tager sin tid at sy dem i. Og i øvrigt er der altid brug for gode knapper, hvis du har nogen du kan undvære. Der er blevet strikket en dejlig uldtrøje til en mand, og der er syet nye forklæder. Skønt at aflevere en bunke tøj, som er klar til brug. Man kan nå meget på kort tid.

Anna Puggaard

Smedelaugget ved de historiske værksteder

Smedelaugget har for tiden godt 20 medlemmer, hvoraf 8-10 er aktive i smedjen, så der er plads til flere aktive laugsmedlemmer. I alder spænder vi fra 14 -74 år. Vi har en fast smededag den anden lørdag i måneden, og derudover mødes vi ad hoc. Vi meddeler os til hinanden gennem en iGroup på Internettet, bl.a. om hvornår vi er i smedjen, fælles opgaver osv. Har I lyst til at være med i smedelaugget, kan I henvende Jer til kontaktpersonen Gunnar Gissel Nielsen gunnar.gissel@privat.dk . I kan få direkte mails fra laugget.

Med runde tal bruger vi 75 % af tiden i smedjen til at producere ting til brug i centret eller salg i butikken og til julemarkedet – i 2011 indbragte vores ting ca. 6000 kroner netto til Sagnlandet. Der er også tid og mulighed for at lave ting til os selv i smedjen, men først og fremmest til hyggeligt samvær. I åbnings sæsonen bruger vi desuden en del tid på at tale med publikum.

Vinterens arbejde i smedjen har omfattet "danefæ" til sommerens arkæologiske sandkasser, hvor publikum kan finde "gamle" skibsnagler, stignøjler, knive osv. Sidste år havde butikken succes med at sælge trefødder til bål, så vi har nu fremstillet en standard trefod med hængende grillrist, som vi kalder Sagnlandsgrillen. Den vil vi fremstille flere af til salg i butikken.

Vi har brugt en del tid på at renovere smedjen. Smedelørdag i maj startede vi kl. 8,00 med kalkspand og værktøj og byggede et halvtag på bagsiden af smedjen, så vi kan opbevare råjern i tørvejr og flytte metalklipperen ud af smedjen, dels fylder den meget, og dels er den farlig for pilfingre!

Marck fik færdiggjort udskiftningen af de gamle Nilfisk blæsere, så der nu sidder en mere moderne og støjsvag blæser på hver af de 4 esser. Og så fik smedjen en omgang med kalkkosten udvendig, så den fremtræder pænere.

Kalkedag ved smedjen

Sommerens arbejde i smedjen vil mest blive småting til centret og butikken. Med publikum på er det svært at arbejde med større, tidskrævende ting. Som de senere år vil Carsten arbejde i smedjen de fleste onsdage eftermiddage i åbnings sæsonen, og de dage, han ikke kan, vil vi forsøge at dække ind med andre smede. Vi har endnu ikke taget stilling til, om efteråret og vinteren skal bruges til et større projekt i stil med Oseberg gryderne, eller om vi vil koncentrere os om Sagnlandsgrillen og andre ting til butikken.

Gunnar Gissel

Havelauget i Harpestrengs Have

Vi passer Harpestrengs 1200- tals have, farverhaven og jernalderhaverne.

Se mere på havens hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/Medicinsk-Have.158.0.html> om aktiviteter og udflugter og få direkte mails fra lauget. Kontaktperson er Birgit Green, tlf. 4649 7334 eller b-green@dlgtele.dk.

Harpestrengs urtehave vågnede lidt sent i år, for planterne kan ikke lide kulden. Enkelte har helt givet op, så der er bestilt nye. Havemalurt og Rude bl. andet. De kommer, når de har rødder nok, fra planteskolen. I år har vi en ny plante at vise frem - en Rød Kvan, *Gigas*.

Harpestrengs Have med info-tavlen

I sommer vil Birgit Green være i Sagnlandet(næsten) hver torsdag, ikke nødvendigvis i Harpestrengs urtehave, men så i en af de andre haver, Jernalderen, farvehaven eller ved Potteriet. Aflyses i tilfælde af regn.

Da det er haver og planter, det drejer sig om, er det svært at lægge egentlige planer, på længere sigt. Skal vi sige, at naturen bestemmer hvor meget sol og regn den giver, og om hvor meget arbejde vi så får.

"Lugekone" Helle-Majken Andersen-Harild har brugt vinteren på at fremstille en hjemmeside til Henrik Harpestrengs Medicinske urtehave. Den er meget brugervenlig og flot. Den viser alle bedene – med fotos – foreløbig vinterbilleder. Under hvert bed er der fotos – de fleste Helle-Majkens egne – af alle planterne i bedet, et forårs og et sommer billede af hver plante. Der mangler enkelte fotos endnu men de kommer hen over sommeren. Ved hver plante er der en omtale af, hvad Harpestreng brugte planten til samt en evt. nutidig anvendelse. Der er links til bøger af og med omtale af Harpestreng. Kalender med vores lugedage indsat. Men se selv på <http://www.harpestrengshave.dk>.

Birgit Green

Nyt fra Sagnlandets forskellige områder

Her er lidt fra de områder i Sagnlandet, der ikke har til knyttede Venneforenings laug. Det betyder nu ikke, at Vennerne ikke kan yde en indsats der også. Det organiseres bare gennem Sagnlandet selv. Læs bare fra Potteriet.

Potteriet

Kære Sagnlandets venner.

Så kom vi godt i gang med sæson 2012 -også i Potteriet. Lige før sæsonstart fik vi afsluttet en bestilling på nogle bronzealderkar til Samsø Museum. Ellers er vinteren gået med juleåbent og klargøring og produktion til vores påskeåbent.

I år har vi sæsonansat Christian i Potteriet. Han skal selvfølgelig formidle, og ellers er det ham som primært skal lave produktion til butikken. Vi har forsømt butikken de sidste par år, så nu håber vi at få gang i handlen igen. I år kan man ikke bestille specielle produktioner fra Potteriet. Til gengæld kan man købe de varer som, vi har i produktionen, både i butikken og ved staldøren. Lige nu er Christian ved at lave skægmandskrukker og mælkefade. Og i oldtidsafdelingen er vi ved at afslutte en salgsopgave til Hørsholm Museum.

I maj havde vi en "drej selv" for vores gæster. Dvs. at man kunne prøve at dreje sin egen kop på en elektrisk drejeskive eller vores sparkeskive. Det var mest børn på 10-12 års alderen, som turde kaste sig ud i det mudrede ler. Jeg håber, at der næste gang også er nogle voksne, som vil prøve om ikke den gamle oplevelse fra folkeskolens tid, (hvor leret endte på væggen) kan blive slået ud af en ny oplevelse, med mig som kyndig assistent. Hold øje med Sagnlandets hjemmeside, hvor vi annoncerer næste "drej-selv" aktivitet.

Vi har endnu et nyt tiltag i weekenden 16-17. juni, hvor man kan komme og dekorere en kop, som vi har drejet, få den brændt og glaseret for den nette sum af 80 kroner.

Der sker også meget på selve huset. Nogle af Venerne fra Havelauget har været i gang med at reparerer, male og hvidte. De kom ind i alle hjørner, både oppe og nede. Her er en af dem.

Stor Tak til dem alle.

Og i baghaven sker der også en masse. Der bliver ordentlige trapper til huset og pænt omkring brønden

For resten – har I en halvtredskrone seddel? Den har et billede af et imponerende lerkar fra Skarpsalling. Det er ligegammelt med jættetuerne, der blev bygget over stormænd og kvinder for hen ved 5000 år siden. Skarpsallingkarret er rekonstrueret netop her i Potteriet. Der står en kopi i Potteriet, hvor I også kan få teknikken forklaret.

Tilslut ønsker jeg, på vegne af Potteriet, en god og solrig sommer. På glædeligt gensyn.

Marianne Smith

Båldalen

Ved østenden af Videsø og neden for madpakkehuset Videsøhus ligger Båldalen. Her sker der alt muligt forskelligt. Der kommer mere i næste ASK.

I sommer bliver de mange små bålpladser fornyet og får bedre siddemuligheder hele vejen hen, som områdeleder Erik Bruun Frandsen viser.

Videsøhus blev madpakkehus sidste år. Nu er også kiosken flyttet ind, så kaffe og pølser til grillning og is kan købes og nydes inde og ude.

Den store sten med helleristninger oppe på bakken ved dyrefolden har et meget flot skib indristet på oversiden, men bagest.

Det er en nøjagtig kopi af det skib, som Vennerne var ude og se på ved Breddysse i Kirke Stillinge på Tissøturen.

De frivillige i Sagnlandet – nogle tanker og oplevelser

Frivillighedskonference i april 2012 – formanden var med

GLÆDELIGT BUDSKAB: Der er fortsat god plads til de Aktivt Frivillige i museumsverdenen i 2012 og årene derefter. Jo dygtigere vi er og jo bedre formidlere vi er – jo sjovere er det for os og jo bedre for vores museum.

Foreningens formand deltog i Frivillighedskonferencen på Skovskolen 19. april 2012. Her er et par glimt fra konferencen:

FAKTA: Vi er mere end 120.000 medlemmer af museumsforeninger eller del af bagland bag museer i Danmark, og vores sammenlagte aktive indsats er opgjort til 8% eller 258 årsværk af den samlede stab på 3500 årsværk i de statslige + statsligt anerkendte museer (i alt pt. 177 stk.)

Dette er tal fra et indlæg givet af direktøren i "Organisation Danske Museer" (ODM) Nils M Jensen. Nils Jensen stillede det spørgsmål, om der i museumsverdenen stadig var plads til de frivillige. Han oplyste, at "Lars Liebst udvalget" krævede de frivillige ud af bestyrelserne (I Sagnlandet er de frivillige ikke med i bestyrelsen i HAF), samt at der blev "god ledelse i statslige Kulturinstitutioner"- Han fortsatte: Der er øget fokus på faglighed og økonomisk

bæredygtighed, og disse tendenser er en fortsættelse af den udvikling, der startede i 1970'erne, hvor der blev uddannet og ansat stadigt flere fagfolk, der hen ad vejen erstattede de folkelige iværksættere og ledere af museerne. (bortset fra Nationalmuseet er alle museer startet med private samlere og ivrige lokalbeboere)

MEN heroverfor står, at politikerne ønsker større folkelig inddragelse og engagement i museerne.

Konklusionen er, at der er behov for at få de interesserede og engagerede frivillige fagligt involveret og forankret i det enkelte museum, uden at de bliver "superfrivillige", der bryder ind i de fagliges kompetenceområder - og her anbefales så, at de frivillige får tilbudt kompetenceforøgende støtte og hjælp, så de kan indgå på de nye præmisser - (dette kan på den anden side være en barriere for frivillige (læs unge), der ofte ønsker at deltage i kortvarige projekter.)

ODM udbyder kurser for de frivilliges bestyrelser, og der er oprettet et Frivillighedsakademi, der holdt et formidlingsseminar 19-20. november 2011 med fokus på levende historie og autenticitet, og som d. 21-22. april 2012 holdt et håndværksseminar, hvori tre af vores medlemmer deltog. Det er Skjern Egvad Museum, der har taget initiativet til denne "videreuddannelse og erfa-dialog" som vi glæder os meget til at stifte nærmere bekendtskab med.

Læs om vore tre medlemmers oplevelse af 2012 seminaret, hvor det under evalueringen blev drøftet, om seminaret skulle være kursuspræget på områder, hvor aftenskolerne har udbud, eller om det mere skulle være netværksskabende og kompetenceudvekslende

De frivillige på Skjern Egvad Museum og de frivillige i Sagnlandet blev i øvrigt på Frivillighedskonferencen fremhævet som meget positive elementer i disse to institutioner - tak til medlemmer og tak til de professionelle derude for dette omdømme.

Rie Skårhøj fra Ledfrivillige (<http://www.ledfrivillige.dk>) kom med et indlæg, hvor hun anbefalede organisationer og museer mv. at benytte et faciliterende lederskab, der stiller rimelige krav og sørger for god forventningsafstemning (hun frarådede at benytte et instruerende lederskab (top-down) eller et servicerende lederskab). Hun anbefalede, at lederne - og deres medledere skulle være ambitiøse, anerkendende og inddragende ledere, samt at alle, herunder alle ansatte skulle bestræbe sig på at kvalificere de frivillige til at tage beslutninger.

Konferencen blev afsluttet med Løsningsgaleriet - dvs 10 præsentationer fra bl.a Skjern Egvad og Roskilde Museer, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Red Barnet og Københavns Kommune.

Den 28. september 2012 er det FRIVILLIGHEDSDAG, men så længe behøver du ikke vente med at give en hånd med - se Venneforeningens arrangementer eller kontakt laugene.

Frivillighedsakademiets håndværkerseminar på Hjerl Hede - tre fra Sagnlandet var med

For anden gang udbød Frivillighedsakademiet til et håndværksseminar for frivillige på kulturhistoriske museer i Danmark. Seminaret var planlagt i dialog mellem museumsdirektører og venneforeninger. Programmet var opbygget over tre vigtige elementer; introduktion til de enkelte håndværk i Danmark, workshops med håndværk samt evaluering af arrangementet, hvor hovedspørgsmålene var 'Hvad skal museer ? - Museer og forventninger til dem?'. I tillæg hertil var der en quiz om museers interne og eksterne forhold.

190 frivillige havde lagt vejen forbi Hjerl Hede – alle engagerede i kulturhistorie og de gamle håndværk. Fra Sagnlandet kom 3 deltagere.

Museumsdirektør Kim Clausen fra Skjern Museum indledte med et oplæg om museers formidling og håndværk. Han fremhævede betydningen af levende værksteder og kom ind på udfordringer, vi i fremtiden må forholde os til. I Danmark har håndværksvirksomheder eksisteret i mere end 200 år, og som følge af globalisering er der flere og flere håndværk, som flyttes til for eksempel Kina. Kim Clausen gav udtryk for stor bekymring for, at håndværkere vil forsvinde indenfor en 10 års periode, fordi de gamle autentiske håndværkere går på pension. Hvordan så med autenticiteten? Hvordan kan de gamle håndværk videreføres? TV serien om "Bonderøven" peger på en ny formidling af de gamle håndværk. "Bonderøven" er ikke autentisk set fra museers perspektiv. "Bonderøven" er procesorienteret, hvor han anvender gammel viden med nutidige elektriske hjælpemidler. Udfordringen bliver i fremtiden at uddanne i de gamle håndværk og historisk identitet med autenticitet som omdrejningspunkt. I England har der i mange år været både en bachelor- og en masteruddannelse i frivilligt arbejde, og dette har været en forudsætning for at blive optaget på en universitetsuddannelse med relevans for vor kulturhistoriske arv. Er det en mulighed i Danmark, og en mulig løsning på vores problem med at håndværkene forsvinder?

Efter velkomsten var der arrangeret fire oplæg som en generel introduktion til de enkelte håndværk. En introduktion i "lange trækk".

- Fødevarernes historie i Danmark v/ Bi Skaarup
- Landbrugets historie v/ Jens Åge Søndergaard, Gl. Estrup Landbrugsmuseum
- Landhåndværk og husflid v/ Carsten Hess, tidligere museum Færgegaarden
- Tekstilhåndværk; selvforsyning og industri v/ Tove Engelhardt Mathiasen, Den Gl. By i Århus

Eftermiddagen bød på arbejde i workshops. Der var seks kategorier at vælge mellem: Husflid, Historisk madlavning, Bygningshåndværk, Landbrugshåndværk, Landbrug, Tekstilhåndværk. Ud fra disse blev der afholdt 12 workshops: Hornarbejde, pileflet, løbbing, pottemageri, mad over åbent ild, mad over brændekomfur, tømrer/snedker, smed, bødker, uldarbejde, tekstilteknikker og dragtfremstilling.

Iben deltog i workshops om hornarbejde. Solveig deltog om skomager/træskomager.

Anne deltog i workshops om pileflet. På seminariets 2. dag var der mulighed for at mødes i workshops og færdiggøre hornarbejdet og pilefletten.

Evalueringen af håndværksseminariet blev udført på en raffineret og interessant måde, der gav deltagerne stof til eftertanke. For det første deltog vi alle i en quiz, hvor det overordnede tema var: Hvad kan og skal museer? Her blev det meget tydeligt for os frivillige, at museer har fem hovedansvarsområder i forhold til vor kulturhistoriske arv: Indsamling, Registrering, Bevaring, Formidling og Forskning.

Autenticitet, kildeautenticitet, historisk korrekthed – Alt andet er pop! At bringe autenticitet i spil på den måde kan vel egentlig ikke kaldes evaluering; men mere en reminder til alle os frivillige, der deltager i levendegørende formidling. F. eks blev spørgsmålet rejst: Er det ok at påføre gummisåler til vikingesko? Er det ok at 30 frivillige bærer en meget smuk sølvdolk med forskellige mønstre i et forhistorisk miljø. Hvis det forhistoriske miljø skal være autentisk og historisk korrekt kunne en sådan sølvdolk kun bæres af én meget rig og indflydelsesrig person.

På trods af at håndværksseminariet var planlagt i dialog og samarbejde mellem museumsdirektører og frivillige, virkede det som om der var nogle forventninger fra de frivillige, som ikke helt var blevet hørt og omsat til egentlig program for dagene. En meget stor del af deltagerne havde et ønske om at erfaringsudveksle omkring levendegørende formidling, andre ville helt konkret prøve at arbejde eksempelvis med horn eller pileflet. Solveig havde for eksempel medbragt en masse redskaber, Sagnlandet havde til fremstilling af træsko; og hun ville gerne høre mere om, hvad disse redskaber blev kaldt, og hvad de egentligt blev anvendt til.

På evalueringen blev der ivrigt og engageret diskuteret om håndværksseminariet var et tilbud om erfaringsudveksling eller egentlige kurser i de gamle håndværk.

Slutteligt vil vi sige, at det var en meget stor oplevelse at være sammen med 190 engagerede og aktive frivillige håndværkere – Sikken en vidensbank, der var til stede.

Håndværksseminariet var gratis og Frivillighedsakademiet var vært for en super lækker 3-retters menu lørdag aften. Carsten Ege var koordinator på hele arrangementet, og han formåede at holde "styr" på tropperne, og at programmet og workshops blev afholdt indenfor programmets tidsramme. Carsten Ege lovede os, at seminariet ville blive afholdt med en kaosfaktor på 10 på grund af de mange deltagere. Men ROS skal han have – og Hjerl Hede – Vi vurderer kaosfaktoren som 5.

Godt gået Hjerl Hede! Vi kommer igen næste år, og kan kun opfordre mange flere frivillige fra Sagnlandet til at deltage i 2013.

Solveig Herthoni Hansen, Iben Lassesen og Anne Elisabeth Rasmussen

Fra Vennernes Ture

Bag kulisserne på Nationalmuseet

Peter Steen Henriksen, som førhen har været i Sagnlandet, arbejder nu på Nationalmuseet med analyse af biologiske spor som pollen, korn og smårester af grød og øl og lignende. Meget af det er bare noget, der kan skræbes af potteskår, og som førhen ikke blev regnet for arkæologisk vigtigt. Men det er det. Lige pludselig får vi en fornemmelse af hvad det var for eksempel Tollundmanden spiste, og måske noget nærmere om hvad han var. Var han fattig, var måltidsresterne i hans mave hans sidste måltid før en henrettelse eller en ofring? Vi samledes 15 på Nationalmuseet den 15. marts og gik over i Peters laboratorium med de skæve gamle gulve, og mellem prøver og mikroskoper og computer demonstrationer hørte vi Peter fortælle om sine seneste forskningsresultater. De er så friske, at de først nu på vej mod offentliggørelse. Men vi fik lov at se lidt af det. Mange tak til Peter.

Stormænd og tro omkring Tissø

Lørdag den 28. april tog vi i 5 biler på heldagstur til Tissø egnen. Vi var i alle aldre fra 5 friske børn til en lige så frisk 90-årig. Det vi så, spændte i tid fra stenalder til nutid.

Ældst var bronzealder skibsristningen på stenalder dyssens overligger ved Kirke Stilinge. Det er den der er ristet på Sanglandets største helleristningssten oppe ved klappefolden.

Skibet bærer solen over havet om natten, og hesten trækker solen om dagen med hjælp af slange og fugl.

I Gørlev Kirke var der to store runesten fra sen jernalder – vikingetid med Oden og Thor-navne indristet.

Stormandshallen ved handelspladsen ved naturcenter Åmosen ved Fugledegård er fra vikingetiden lige før kristendommen vinder ind. Gørlev og Sæby Kirker viser i bygning, kalkmalerier og udstyr en udbrudt historie fra den første kristne tid op gennem alle århundrederne til moderne brug. Især så vi på Hvidefamiliens indflydelse på egnen omkring 11-1300 tallet, men vi også heldige at se 7-10 klyder, de meget sjældne sorthvide vadefulge ved Tissøens sydende. Vi sluttede på toppen af Brorfelde Observatoriets øverste bakke ved kikkertkupperne og den utrolige udsigt, 35-40 km i klart vejr. Der står nu et helt nyindkøbt solteleskop. Sådan går solen også gennem tiden, fra tro til videnskab. Guide var Ulla Pinborg. – For resten: julekalenderen er blandt andet optaget ved Brorfelde Observatoriet samt ved antikvitetsforretningen i Herringløse. Turmateriale lægges på Vennernes hjemmeside.

Skåneturen

En lille flok Venner fik en meget lærerig tur til Skåne den 11. juni til de gamle magtcentre omkring Uppåkra og Dalby. Vores guide de to steder var Andreas Nilsson fra Lunds Universitet. Andreas har tidligere arbejdet i Sagnlandet og var bekendt med flere af deltagerne.

Vi er så vant til at tænke, at der kun skete noget i Lejre og Roskilde og i Jelling. Nu hørte vi om det magtspil, der foregik i sen vikingetid og tidlig middelalder mellem grene af Gorms slægt og mellem fraktioner af kirken i det østligste Danmark. I Uppåkra så vi resterne efter de tre høje, de kæmpestore haller og de tusindvis af fund og fik historien om det to-etages kulthus og om markeds- og håndværkercentret og en dyng af kobben.

I Dalby med det vide udsyn over Skånesletten fortalte Andreas om den engang dobbelt så store kirke, kongsgården og klostret og om Harald Blåtands storebror Toke Gormsen og hans efterkommere. Måske stod vi ved kong Harald Hens simple grav.

De haveinteresserede fik set Klosterhaven med gamle rosensorter som Isfahanrosen, meget stærke krydderurter og et andet oplæg end i Harpestrængs Have. Vi fortsatte op over Romeleåsen via Häckeberga med opdæmmed sø og romantisk tidligt 1800-tals slot til udsynspladsen oppe ved Stenberget (næsten 200 m). Øresundsbroen kunne ses i vest og Østersøen i syd. Ned ad åsen igen til Everlöf lille landsbykirke på sandsletten, hvor der engang var solkult. Vi så på den oldgamle dør med soltegn, kirkegårdsportalen, og Everlöf mesterens fornøjelige gotiske kalkmalerier med flittigt skrivende evangelister med briller på 7-tals-næserne.

Evangelisten Mattæus var en lærd mand, der kunne skrive og derfor nok behøvede briller.

Everløv Kirke.
Korhælvningen

Kong Harald Hen prægede mønter, her fra Roskilde

Guide på turen var Ulla Pinborg. Turmateriale lægges på hjemmesiden. I SKALK nr 5 fra 2008 er der en artikel om to af de fantastiske fund fra Uppåkra. Glasskålen og bægret. På museet i Lund er der en stor udstilling om Uppåkra – Barbaricum.

Historier og andet fra Sagnlandet og deromkring

Et par små sjove oplevelser fra Harpestrængs Have

En far og hans datter står ved Harpestrængs have, og faderen læser op for sin datter, om det der står på skiltene. Datteren spørger håbefuldt "far, når du er færdig med at læse, skal vi så gå ned til havet". Måske mente hun søen i Båldalen.

En af lugekonerne fortæller, at en gæst har fortalt hende, at hun har en bekendt, som nu har fået plantet sine skvalderkål i 3 snorlige rækker!

Har I andre lignende fine småtterier, bringer vi dem gerne her.
E-mail til pinborg2009@yahoo.dk

Arrangementer og nyheder fra Sagnlandet og Venneforeningen

Med Flyve ASK sender foreningen hurtige oplysninger om arrangementer og nyheder fra Sagnlandet og fra Venneforeningen flere gange i løbet af året. I de to årlige store ASK gentager vi den samme information, når det tidsmæssigt er relevant, og tæller tit lidt mere.

Der komme løbende forskellig slags information på Venneforeningens hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/Informationsmateriale.104.0.html>

Se også alt det andet, der sker i Sagnlandet sæsonen igennem på Sagnlandets hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/>

Stenslæbning – indskriv dig i historien – rejs en skibssætning

Giv en eller flere frivillige arbejdsdage. Der bygges i tre perioder: torsdag den 5. juli – torsdag den 12. juli, søndag den 5. august – torsdag den 9. august og søndag den 12. august – torsdag den 16. august. **Hver dag kl. 10 – 17. Mødested ved Hovedbygningen.** Du får som tak et gratis sæsonpas, som du kan glæde en anden med, og du indskrives i Sagnlandets historie på de store infotavler. Send en mail til Lars Holten på lah@sagnlandet.dk så snart du kan. Af hensyn til planlægningen bedes du angive præcist de dage, du gerne vil deltage. Se meget mere om skibssætningen på Sagnlandets hjemmeside <http://www.sagnlandet.dk/> . Arrangør: Sagnlandet

Havevandring i Sagnlandet lørdag den 21. juli

Alle Venner er velkomne lørdag d. 21. juli kl. 13 – 15 til en tur rundt i haverne i Sagnlandet. **Mødested: ved Harpestrængs Urtehave kl. 13.** Vi ser på havens opbygning, hvorfor bedene ser sådan ud, hører om urterne, hvad de brugtes til i middelalderen og nu. Vi ser Jernalderens nytte- og farvehave, Potteriets staudehave, Vævestuens farvehave og det, garn der er farvet. Måske landbohaverne. Ellers bliver det en anden gang. Turleder er Birgit Green, havelaugets kontaktperson, b-green@dlgtele.dk. Tilmelding ikke nødvendig. Pris: 50 kr for voksne. Arrangør: Venneforeningen

Venneforeningens årsfest lørdag den 11. august

Vi fester fra kl. 17.30, når Sagnlandet har lukket for dagen. Der bliver noget om Sagnlandet, god mad og underholdning i Båldalen. Til sidst danser vi i labyrinten i fakkelskær og synger 'Lygtemandens sang'. Der er brug for hjælp til madlavning mm. Tilmelding pr e-mail eller pr brev. Pris voksne 120 kr, børn fra 7 år 60 kr. Tilmeld Jer pr e-mail med samme information som i tilmeldingsblanketten eller send tilmeldingsblanketten med posten til Sagnlandet. Blanketten findes sidst i dette ASK. Arrangør: Sagnlandet og Venneforeningen

Tur til Åmosen søndag den 30. september

Tur til resterne af Sjællands kæmpe mosehjerter, hvor jernalderfolk boede på holmene. Turleder biolog og Åmose-kender Claus Helweg Ovesen. **Afgang den 30. september kl. 9.30 fra Lejre Station.** Egne biler, egen fortæring. Pris pr deltager 100 kr. Tilmelding nødvendig. Oplys antal deltagere, frie pladser i biler eller ønske om kørelejlighed senest 17. september til Ulla Pinborg på pinborg2009@yahoo.dk, mobil 40143270. Vi deles om kørselsudgifterne pr. bil. Arrangør: Venneforeningen

Indsatsdagen er i år lørdag den 27. oktober

På indsatsdagene bistår Vennerne Sagnlandet med at gøre klar til vinteren. Planen lægges af de områdeansvarlige fra Sagnlandet. Vi rydder op og pakker ned og spiser med stor fornøjelighed og med masser af børn. Der kommer tilmeldingsblanket i et senere Flyve ASK. Arrangør: Sagnlandet

Andre aktiviteter under overvejelse

I Hvidernes fodspor omkring Sorø – et muligt emne til en tur i år eller næste år. En fortsættelse af Tissø-turen. Forslag fra en af Vennerne.

Småland

Ved Huseby i Småland holdes Sveriges største julemarked i november. Der er også en meget interessant park om sommeren. En tur dertil overvejes.

Har I ideer til ture eller arrangementer for Vennerne og kan I eventuelt stå for et arrangement eller en tur, må meget gerne maile dem til formanden Tove Binzer tove.binzer@gmail.com

Medlemskab, bidrag mm, tilmeldinger

ASK og Flyve ASK pr e-mail

Hvis du ikke allerede modtager ASK og Flyve ASK elektronisk – så send gerne en mail til teknik@sagnlandet.dk med overskriften: "JA TAK – send ASK elektronisk". Oplys dit/jeres navne, adresse og den/de e-mailadresser I gerne vil modtage ASK på 2012.

Medlemskab af Venneforeningen i 2012

Medlemskab pr voksen: 195 kr.

Medlemskab pr barn (3-11 år): 85 kr.

Kontingent betales via netbank til:

Danske Bank: Reg.nr.:3429. Kontonummer: 3429544475

Anvend betalingskode: +73< +86214768<

Angiv venligst: "SV + Navn + Adresse + antal børn og antal voksne", der betales for.

Støt Sagnlandet med et frivilligt bidrag – mange bidrag giver stor moms-kompensation

Hvis tilstrækkeligt mange støttet Sagnlandet Lejre med et frivilligt bidrag på min. 50 kr. ud over kontingent, kan Sagnlandet Lejre opnå momskompensation. Det er et betydeligt beløb hvert år.

Frivilligt bidrag via netbank til:

Danske Bank: Reg.nr.:3429. Kontonummer: 3429544475

Anvend betalingskode: +73< +86214768<

Angiv venligst: "SV + Navn + Adresse + frivilligt bidrag".

Det er antallet af bidragsydere, der er afgørende for momskompensation. Så hvis du overvejer at give mere end 50 kr., er det mere fordelagtigt i forhold til regler for momskompensation at lade to navngivne personer donere 50 kr. hver i stedet for at én person giver f.eks. 100 kr.

Tilmeldingsblanket til årsfesten

Tilmeldingsblanket til årsfesten lørdag 11. august 2012				
Tilmelding senest 1.08 til Lars Holten på: lah@sagnlandet.dk		Vi deltager (sæt x)		Vi kommer (antal voksne/børn)
Madlavning		Fra kl. 10		
Årsfesten		Fra kl. 17.30		
Navn				Tlf.nr.
Adresse				E-mail:
Evt. andet du vil fortælle os:				